

Butlletí mensual, portaveu dels escolars catalans.

REDACCIÓ

Carrer Canuda, 4, principal.

ADMINISTRACIÓ

Escudellers blanchs, 8, principal.

Coneguts de tothom son els successos desagradables que, durant la primera quinzena d'aquest mes, s'han desenrotllat en nostra Universitat. Per aquest motiu no'ls ressenyem, però sí que volèm fer constar nostra opinió, qu'es la dels veraders estudiants catalans, la d'aquells que, complidors de sos devers, creuen que no es faltant a les classes com se protesta de les impositcions governamentals. L'actitut enèrgica que desde'l primer moment adoptá el Rector Doctor Garriga, meresqué nostra més gran simpatia, com meresqué la de totes les persones honrades y de sá criteri; la viril y seria protesta que professors y estudiants, en hermosa germanor, portaren a cap, ens entussiasmá. Les paraules que'l primer pronunciá, quan s'en-carregá novament del Rectorat, interpretaren fidelment els sentiments de tots els que veritablement ayment a nostra terra, y no foren més que una imprecació contra aquest sistema que, quan tothom demana llibertat pera la ensenyansa, la oprimeix y esclavitsa. Però sí que'ns causá fonda pena la retractació que de les metexes feu son autor. Veritablement no podèm compendre com després de no permetre que trepitjessin sa autoritat ni'ls delegats del Govern, ni'l Govern meteix, s'ajupí devant de les impositcions d'alguns elements que, en bona fe, no representen la opinió catalana; no podèm capir perque, havent vist l'entussiasme que ses paraules despertaren, a les vintiquatre hores les retirá. Qui vol nadar entre dugues aygües s'o-fega. El Doctor Garriga, mentres se feu intèrprete dels veraders sentiments catalans, meresqué la simpatia y entussiasme de tots nosaltres, simpatia y entussiasme manifestats ab tanta virilitat que privaren al Govern de destituirlo; però quan volgué contemporisar, quan s'humiliá devant dels patrocínadors d'aquest sistema xorch qu'ens ofega, perdé del tot nostres simpaties y no pogué tampoch guanyarse les d'aquells. A Sagunt y a Numancia els homes se mataven avans de rendirse; avuy la por de perdre un empleu fa rendir a molta gent.

Mes aquest cop el tret li fallá al Doctor Garriga, donchs després de sa rectificació perdé nostres simpaties y fou destituït. Si la destitució hagués vingut després del discurs, tots els veraders catalans haurien estat a son costat y ens hauriem recordat sempre de son acte de virilitat; are, després de la retirada, podèm dir que'ns alegrám de la disposició de que ha sigut objecte, puig no podia seguir desempe-nyant son càrrech l'home que per *escigencies de sos subordinats* se desdiu de tot un discurs. Per voler nadar entre dues aygües el Doctor Garriga s'ha ofegat per complert.

LA CATEDRA DE LITERATURA CATALANA ⁽¹⁾

Es un principi admès desde la anti-güetat que una de les més grans qualitats del home es conexas a sí mateix. Si vol aquest caminar ab pas ferm y segur pel camí de la vida, si vol que resultin profitosos tots els actes que realisi, es precis que vegi ab claretat fins aont pot arribar, es precis que estigui ben informat del lloch que li correspònc ocupar y axò sols se consegueix coneguent les forces y aptituds ab que's compta, o sia coneguent a sí mateix. Si enganyat per falses apariencies o ilusionat per mentideres adulacions, l'home's creu superior a lo que es, o si, al contrari, desconhortat per primerenchs desenganys o vensut per una ecsagerada humilitat, s'atribueix un lloch inferior al que li correspònc, ne resulten perjudicats ell y la societat.

Els pobles també deuen conexas a sí mateixos pera arribar a ocupar el lloch que'ls hi correspònc y aqueix conexement propi que porta involucrat lo tenir consciencia clara del ideal a que s'aspira, sols poden obtenirlo'ls pobles coneguent a fons son passat. Allà hi trovarán tots els materials sobre que deuen fer descansar el verdader edifici del progrés; allà hi trovarán els ecsemples que'ls hi donaren sos passats y podrán imitarlos; allà hi apendrán lo que es verdaderament propi d'ells pera conservar-ho; allà hi trovarán, sobretot, ben definit el pensament nacional.

Pera'l conexement ecsacte d'aquest passat es molt millor la literatura que la historia. Es indubtable que aquesta relata tots els fets ab les causes que'ls originaren y les conseqüencies que'ls seguiren, però també es molt cert que'ls que la escriuen

son els humes actuals y que moltes vegades els ideals religiosos y polítichs els induexen, conscient o inconscientment, a desfigurar els fets o a atribuilshi mòvils diferents dels que en realitat tingueren. En cambi, ab la literatura conexèm el pensament y'ls fets de nostres passats relatats per ells mateixos, puig en cada època'ls ideals que predominen en la societat predominen en la literatura, poguent ben dirse que aquesta es l'espill d'aquella.

Catalunya, degut a un sens fí de causes, forma part avuy del Estat espanyol, però a pesar de que aquest li ha imposat una organisació política, un dret y una llengua que no eran els seus, no obstant, no pot de cap manera obligarla a creure que son passat es el del poble castellà. Catalunya considerarà sempre com a glories seves als Jaumes, Muntaners, Llulls, Vives, Marchs; jamay s'atribuirà com a propis a l'Alfons X, l'Arxiprest d'Hita, Cervantes, Calderón. A aquèts els tindrà per homes eminents, per literats ilustres, y com a tals els estudiarà ab gust; però en aquells, además, hi veurà encarnats els sentiments de son poble; en llurs obres hi veurà grabat, ab son propi idioma, l'pensament nacional.

Per lo tant, si Catalunya vol posarse al lloch que li está destinat, es precis e indispensable que conegui sa literatura. Avuy el poble y la gran majoria dels homes de carrera sols saben que Catalunya tingué una brillant literatura (y encare molts ni a axò arriben). Alguns la conexen superficialment y son contadissims els que s'han endinsat en son estudi. Y axò es degut a que en els centres d'ensenyansa ni sisquera se'n sent parlar, considerantse en ells que a Espanya no hi há altra literatura que la castellana. Sols en la Facultat de Dret de nostra Universitat alguns catedràtics de Literatura espanyola, entenent que baix aquesta denominació hi van compreses totes les literatures d'Espanya, y no sols la caste-

(1) Copiám de nostre apreciat company *La Renaixensa* el present article, segurs de que per la importancia de la materia y per dur la firma del distinguit colaborador d'UNIVERSITAT CATALANA, en Vallés y Pujals, ho veurán ab molt gust nostres llegidors.

llana, han explicat a sos dexebls algunes nocions de la de nostra terra, nocions que han tingut d'ésser deficientes, puig dins d'un mateix curs s'han degut estudiar, ademés, la general, la castellana y la galàich-portuguesa. Es, donchs, necessari que en la Universitat catalana hi hagi càtedra de Literatura catalana.

Però hi há una altra raó que abona aquesta necessitat y es la importancia grandíssima d'aquesta Literatura. De desde temps antich s'han dedicat a ella's estrangers, essent a Alemanya molt conegudes y esmentades les obres del Beat Llull, haventse fet a Maguncia la edició més complerta de les matexes y haventse publicat a París l'any passat un acabat estudi de dit literat catalá. Si's estrangers s'entussiasmen devant de les obres de nostres autors ¿què tindriem de fer nosaltres que, essent escrites en nostra parla y per homes que visqueren en aqueixa mateixa terra, poden penetrarnos fins a lo més fons de l'ànima? Si's que tenen dificultats pera entèndrels no paren fins a vènceles pera poder estudiarla, si homes com Menéndez Pelayo se fan campions d'ella, ¿per què nosaltres no tenim d'estudiarla? ¿per què se'ns la fa desconèixer? Deu haverhi, donchs, en nostra Universitat, una càtedra de Literatura catalana.

El distingit literat y sabi don Antoni Rubió y Lluch ha predicat la creuada; desde son discurs inaugural del present curs ha protestat de que se la consideri com a *cendrosa* y ha reclamat ab energia que li sia donat el lloch que li pertoca. Seguimlo tots els que estimám a Catalunya y procurèm que ja may més se pugui dir lo que diu'l Bisbe de Vich en la *Tradició*: «Res s'aprèn de Catalunya en la Universitat catalana.»

JOAN VALLÉS Y PUJALS.

Alumne de la Facultat de Dret.

UN CULTIU ESPECIAL

Per cert ben especial es el conreu del blat destinat a utilitzar sa palla pera la fabricació de barrets. Tenint en compte que la varietat de blat cultivada a n'aquest fi requereix terres de calitat secundaria, m'apar que no seria contraproduent el verificar provatures en terres que arreu se troven abonades per falta d'elements nutritius ab quins produir abundoses cullites. Si aquest cultiu nou a Catalunya donés bons resultats, es segur que de molts y molts ermots que avuy ecsistexen a causa de la filoxera, no donant actualment al agricultor més que pèrdues, ab poch gasto se'n treurién grans beneficis; en cas de no esdevenir satisfactories les proves, la pèrdua experimentada pel agricultor no será altra que la representada per la sembra d'un litro de llevar.

A Italia fou aont primerament se posá en ensaig l'esmentat cultiu, essent tant favorables els resultats que s'obtingueren que als pochhs anys n'esportava ja a Fransa y Alemanya y proveia poch després els grans mercats de barrets d'Inglaterra; aquest cultiu prengué un gran increment en el Gran Ducat de Toscana y avuy cuasi tota la Italia central compta ab aquesta rica industria agrícola, dedicantse especialment a la producció en gran escala de la varietat de grana més apropiada pera la obtenció de bona palla. Fransa y Suissa seguint son exemple, s'han dedicat també a la esportació d'aquesta industria y obtenen envejables rendiments. Essent a Catalunya la fabricació de barrets de palla tan important, es de créuer que si nostre clima y terror s'adaptessin a les condicions de cultiu d'una varietat de blat tant poch ecsigenta com es aquesta, s'obtindrién tants o més beneficis que al estranger.

La varietat cultivada pels italians requereix terres lleugeres y de mala calitat.

Com se compendrà, el cultiu d'aquesta planta ha d'ésser complertament diferent del que s'estila pel blat ordinari, donchs que l'objecte es obtenir palla molt fina y blanca. La sembra's fa per la primavera a raò de 9 hectòlitres per hectaria, quina quantitat per més que sembli ecsagerada respòn perfectament a la observació feta avans.

La recolecció's verifica ja entrat el mes de Juny, y precisament quan la espiga te 2 $\frac{1}{2}$ centímetres de llargaria; en lloch de segar-lo, lo que's fa es arrancar les plantes, caracterisades per tenir un color vert-clar y una alsada de 30 a 40 centímetres. A mida que's van arrencant, s'en fan manats a garbons del gruix del puny y se van apilotant sobre'l mateix camp tenint cuydado de cubrirlos de ramatge o teles si'l temps es plujós; axís se'ls dexa estar quatre días pera després separarlos y colocarlos en forma de vano al objecte de descolorarlos mitjansant la acció del sol.

El blanqueix dura uns sis o set días si'l temps es favorable, divent fer observar que es necessaria molta vigilancia si's vol evitar que's mullin y en consecuencia que s'inutilisin. Acabada aquesta operació se duen als magatzems aont s'hi están per espay de dues setmanes, acabades les quals está ja la palla en estat d'ésser posada a la venda. Els fabricants de barrets son els que's cuyden de preparar y classificar la palla segons la aplicació que hagi de tenir.

La varietat de blat més conreuada a n'aquest fi, es la que'ls italians anomenen de gra *marzuolo*; dona ben cultivada y per terme mitj, 7.500 kilograms de palla seca per hectaria, que queda reduida a 900 de palla flescible y blanca. La que no serveix se dona al bestiar.

A Toscana, qu'es un país molt favorable a n'aquest cultiu, el benefici que s'obté per hectaria está calculat en 600 lires.

La llevor se pot adquirir facilment ab

sols dirigir-se a la casa Vilmorin de París, *Quai de la Megisserie-4*.

ISIDRO CAMPLLOCH.

Perit agrícola.

Alumne de la Escola d'Enginyers industrials.

IBSEN Y TOLSTOI

I

Dugues tendencies complertament oposades agiten avuy el gran camp de la humanitat que pateix; la ecsageració de dos principis, cayguts del engranatje armònich de la vida.

La societat es certament un conjunt d'homes; no podèm ecsigirli una perfecció final de que carexen sos elements. La societat, formada ab els homes y pels homes, are y en tot temps s'ha trovat en nombrosos cassos en lluyta ab l'individu aïslat. Es veritat que'ls gèrmens morbosos se propagaren en nostres días més que may gracies a la malsana atmòsfera d'egoïsme, que penetra al moll dels ossos dels individus y de les societats —l'egoïsme engendrador del despotisme en el poderós, de la insaciable copdicia en el rich y del odi en el cor del miserable.

Les dugues tendencies que volen regenerar la humanitat, enterament contraries, igualment utòpiques, son l'*individualisme*, que separa el poder social, y'l *comunisme*, que anula la autonomia particular, aufegant la gota d'aygua en la imensa onada devoradora.

Com ha succeit en totes les èpoques, les lluytes intellectuals s'han reflectat en nostra abundosíssima literatura contemporanea. Plaunos escullir entre'ls champions del individualisme al gran realista noruech, y entre'ls capdills del comunisme al celeberrim comte rus, enemich terrible de les organiscions ecsistents, atleta incansable, admiració constant y justificada d'una generació d'anèmichs, maníachs y neurostènichs, plena d'ines-

periciencies d'infant y de febrositats de dona.

II

Odi profanum vulgus... El dramaturch noruech, sorrut, biliós, solitari, malgrat ses protestes, té una *tendència*; la del complert deslliurament de l'ànima humana de tota traba social.

L'autor de *Peer Gynt*, *Joan Gabriel Borkman*, *Un enemich del poble*, *Rorsmersolm*, odia les rovellades cadenes del esperit inmaterial, y desitja un inmens esbategament d'ales... Cada aucell volarà pel seu espay. Ibsen odia els satèlits, els zeros que segueixen a la unitat, segons gràfica frase de Nietzsche. Els seguidors son cobarts, estúpits o traydors. Els espartans llensaven a l'aygua els cossos febles, Ibsen hi llensaria les ànimes. En veritat es consecuent ab sa teoria. Pera lluytar contra tots, l'esperit necessita forces supremes. El que no les tingui tart o aviat será ignominiosament ven-sut, y'ls enemichs trepitjarán son cadàvre en el gran camp de batalla de la existencia. ¡Y quants corps baxarán a no-drirshil!

Enrich Ibsen, rodejat d'una aureola d'encens, més sempre malhumorat y tos-sut, escriu, escriu encare... Barreja ab ses maravellores intuicions de la societat—Ibsen no pot conèixela per observació; n'ha viscut sempre lluny—grans desconexements de les coses. El final de *Casadenines*, tota *Hedda Gabbler* llastimosament falsos, contrasten ab la veritat de *La Dama del Mar* y *Espectres*, la maravellosa concepció del port de Nàpols. ¡Ironies de la sort! Quant més Ibsen enarbra la ploma contra'ls molins de vent, més la gran massa humana l'aplaudeix y l'admira, la gran massa humana formada dels insípits enclenchs dels palcos, dels grassos burgesos de la platea, de la heterogènia multitud del públich, perduda entre'l fum del tabaco y l'ambent groller de la brutal sensualitat.

III

Tolstoi té terribles cops d'ariet contra l'ordre imperant. Cada obra seva es un nou atach contra la societat ecsistent. La forma es de escassa importancia; en rondalles, noveles, dramas, faules, concreta y precisa admirablement grans injusticies socials.

Apòstol del comunisme, d'un comunisme radical y definitiu, aspira al complert capgirament de tot; al enderrocament de les institucions actuals; a la destrucció de les rutines polsoses.

A diferencia d'Ibsen, coneix fonda y *propriament* la societat. Per axò ses ferides penetran molt més endins en el cadàvre podrit, quina descomposició sentím tots. Com una arca de Noè, vol que suri la veritat, encare que sigui demunt d'un oceá de sanch. El seu somni es la concordia universal, mes aquesta concordia no vindrá pera el primpcep rus, mes que entre runes fumejantes. Una gran societat universal, engolirá totes les rasses. L'element² circumstancial humá haurá desaparegut. La inmensa unitat regnarà sobre la terra... Desapareixerán desigualtats, deficiències, obstacles, y una gran bola de billar rodará tranquilament per l'univers.

IV

Heu sentit, heu sofert, heu creat, per la nissaga humana. Heu sigut sencers y fermes.

¡La nissaga humana es intelligent y agraida! ¡Guardarà vostres obres entre Matilde Serao y Pierre Louys!

JOSEPH CARNER.

Alumne de les Facultats de Dret y Filosofia y Lletres.

CRIT D'ALERTA

Una veritable plaga, y plaga estensíssima per cert, entre'l jovent de nostra terra, es la febre d'escriure, la febre de publicar versos y sobre tot articles *literaris* en

aquest bé de Deu de periòdichs que's publiquen per sort o per disort de les lletres catalanes. El mal no es pas nou, es molt antich; lo que hi há, es que axís com els *lletreros* d'avans s'esbravaven fent himnes als almogàrvers o sonets a la Verge de Montserrat o be Odes patriòtiques horripilants, d'aquelles de sanch y fetje, els de nostres días han abandonat aquèts viarany, y volent seguir la corrent moderna, s'han disfressat d'*intelectuals*, ab greu perjudici de les lletres y dels homes a la moderna. Oficiar d'*intelectual* es per ells la cosa més senzilla, un barret tou d'ales amples, cabells llarchs, adoptar una fesomia *seriosa* y anar pel carrer ab un llibre a la mà, heus aquí'l que'n podríem dir l'uniforme de la casta. Sa personalitat intelectual, está en concordancia ab sa personalitat física; ésser tonto de solemnitat, escriure articles plens de punts suspensius y signes d'admiració, en els que vos parlen del Art y del Home y de la Bellesa y d'autors estrangers que sols conexen de nom (Ibsen, Tolstoi, d'Annunzio y Verlaine, son els que solen pagar la festa), essent axís que lo únich qu'han llegit, es *Los tres mosqueteros*, algún argument, ab *todos los cantos y versos*, de qualsevulga obra moderna, *Quo Vadis* y quatre traduccions pesseteres, d'aquexes que tan sovint servexen al públich editors... d'a pesseta. Parlen y escriuen ab un estil inintelligible y cursi, que ab tot y son enrevessament no es suficient a dissimular sa estulticia. En ses *obres*, volen passar generalment per naturalistas y no resulten més que pornogràfichs; volen imitar a Zola y no passen may de la categoria d'autors de kiosco: tots ells vos parlen sempre de coses y escenes de París, de *cocottes* de *cabarets* y de *boulevards*, no havent vist París més que en cinematògrafs y no havent trepitjat en sa vida altre *boulevard* que'l del Marquès del Duero. Aquest es en quatre pinzellades el veritable retratò dels *soi*

disant intellectuals, que en nombre aterrador fan l'home en la Universitat, l'Institut y (joh sarcasmes de la sort!) fins en cases de comers, darrera del prosaich y y anti-estètic taulell.

Es una plaga qu'infecta a les lletres catalanes, es una malura que convé estirpar pesi a qui pesi y costi lo que costi. Els escriptors de les escoles modernes son els que hi están més interessats en aniquilar els atreviments d'aquexos infelissos, en apartar ab má enèrgica y pera sempre de la porta del temple de les Lletres a'n els *Toninos* de la gran *troupe* humana.

ARNAU MARTÍNEZ Y SERIÑÁ,
Alumne de la Facultat de Dret.

NOSTRA ORTOGRAFÍA

Es un desgavell tan gran el que regna en els dominis de la Gramática catalana, y especialment en lo que's refereix a la part de Ortografia, que, ab la gran volada que han pres y que van prenent les lletres catalanes, l'estudi de les cuestions gramaticals, o quan menys l'interès per les matexes no pot dexas de preocupar a tots els que dedicam part de nostres energies al cultiu de la hermosa parla catalana, si no volèm trovarnos complicats en la responsabilitat d'un criminal oblit.

Cal confessar, en efecte, que'l desgavell dominant es gros en la Ortografia catalana, y que la malaltia per aquest desgavell ocasionada es d'una gravetat transcendental.

Desde'l prosista o versayre principiant, —y consti que de principians n'hi há que'n son tota la seva vida—, que escriu en catalá servintse de la matexa ortografia castellana que aprengué en el col·legi— si es que l'aprengué,—fins al erudit y pulcre filòlech, diguemli *modernista*, que ha lograt formar una escriptura catalana revolucionaria seguida al peu de la lletra per ell y per mitja dotzena d'aficionats,

son innombrables els sistemes d'ortografia que havem vist usats per diferents escriptors de nostra terra, com innombrables son els matisos del iris, desde'l negre o negació de llum, fins al blanc o reunió de tots els colors, blanc que potser no dèxi d'ésser un xich groguenç, com ho es la llum blanca que s'obté per superposició dels colors físichs.

No anám a discutir els graus de pureza de cada un dels matisos que, traduïts en el llenguatge del nostre siml, foren altres tants sistemes d'escriptura, dels que certament ben pochs ne trobaríem que poguessin considerarse com a racionals. Anam sols a ficar en part el camí que seguirá nostra Revista dins d'aquest intrincat laberinte, camí que no creyem ni molt menys que sia de necessitat el veritable que'ns dugui a la possessió del centre orientador, però que'l seguim sols ab la ferma convicció de que pera arribar a aqueix centre, el pitjor dels camins es no agafarne cap o seguir les petjades dels que van y venen de l'un camí al altre sense orientació determinada.

El fet de marcarnos un camí al nostre gust no respón a un esperit de superbia literaria, com podria creure algú sacerdot de l'antiga o de la nova lley; molt menys representa pretensió d'ensenyar el veritable camí als esgarriats passejants del laberinte.

Comprenem perfectament la *disparitat de criteris* dominants en uns conexements que, com els gramaticals, molt equivocadament han sigut tinguts com a esclussivament propis de l'home d'un major grau de cultura; lo que no comprenem, es la *falta de criteri* que porta a tanta gent de la nostra terra a no cuydar poch ni molt de lo que constitueix la expressió escrita de son pensament, el verb gráfich del mateix poble, el monument que deu ésser pera les vinentes generacions el més elocuent testimoni de la ecsistencia d'una de les més antigües llengües neullatines, en una època de gran lluyta a

favor del dret de les estingides nacionalitats naturals.

La redacció del butlletí UNIVERSITAT CATALANA, inspirantse en el criteri de la necessitat d'escriure la nostra llengua, ja que no d'una manera perfecta, al menys segons un sistema racional, ha procurat, durant l'any d'ecsistencia ab que compta, adoptar un sistema determinat d'ortografia pera tots els escrits de sos redactors y pera'l dels seus col·laboradors quin sistema ortográfich estigués mancat d'uniformitat o presentés una uniformitat rudimentaria. Mentres no surti un entès filologista, que, recullint tots els materials aprofitables,—que son ja bastants—dels que més o menys han contribuït al estudi y ficació de la nostra ortografia, ensopegui un sistema generalment admès per tota la gent culta de Catalunya, o s'institueixi la Academia de la Llengua Catalana d'aytal manera que se'n dugui la confiança y la sumissió de xichs y grans en el terreny gramatical, no veyem pas altre remey, pera'ls que estimam en lo que valen els conexements ortográfichs—y lo mateix diríem gramaticals — pero que no's dediquem a ells ab preferència, que adoptar un sistema racional d'ortografia, constituït ab nostres escassos estudis en la materia, y fins ab la sola intuïció, junt ab la pràctica d'escriure la nostra llengua, pràctica que'ns farà veure les inconveniencies de nostres prejudicis errats, el motiu justificat o no de nostres rezels, fentnos evolucionar progressivament, segons ens ensenyin les necessitats de la expressió escrita de nostres idees.

Aquexa pràctica es la que'ns ha allissonat en gran part a nosaltres pera anar formant el nostre sistema racional d'ortografia, que avuy presentam en sos punts més principals, contenint algunes reformes respecte del que fins are havem vingut usant,—y considerantlo susceptible per part nostra de noves reformes, donchs confessam ingenuament que les

idees gramaticals no han cristallitzat encara en nostre cervell.

Pera no destruir la senzillesa de la nostra intenció, ens limitarem a esposar les recles ortogràfiques que'ns havem format pera l'us particular del Butlletí, y prescindirem per avuy de les raons que puguin havernos interessat en adoptarles. Nostres recles principals son les següents: (1)

1.ª S'usaran tres menes d'accents, agut (é) greu (è) y circumflex (ê). Aquest ultim sols s'usará en algún cas en que convingui suprimir una consonant, pera indicar la supressió sobre la vocal més propera a la consonant suprimida. Exemple: s'escriurá *aquêts*, plural de *aquest*, evitant aixís la dificultat de pronunciació de *aquests* y'l castellanisme que inclou *aquestos*.

Els accents agut y greu s'escriuran segons el sò de la *e* y *o* sobre que recaygan. Exemple: *després*, *mercè*, *regió*, *sociòlech*. Sobre les vocals *a*, *i* y *u* s'escriurá sempre l'accent agut.

2.ª No s'accentuen a preposició, ni *e*, *o*, conjuncions.

Tampoch s'accentúa cap paraula monosilábica de sò agut, exceptuant cassos particulars, en que convingui distinguir els diferents significats d'una mateixa paraula, tingan o no tingan les vocals el mateix sò. Exemple: *més*, adverb de quantitat y *mes* del any; *sòn*, ganes de dormir y *son*, pronòm possessiu; *be*, adverb, *bé*, significant tresor, benefici o sufragi, y *bè*, animal.

3.ª S'accentuen les paraules agudes acabades en vocal, y en *m*, *n*, o *s*, precedides immediatament de vocal. S'accentuen també les planes acabades en con-

sonant que no sia *m*, *n* o *s*. Exemples: s'accentuen *oració*, *acabarèm*, *vindrán*, *vingués*, y no s'accentuen *curriols*, *flequers*, *retorn*; s'accentuen *caràcter*, *vi-met*, y no s'accentuen *canti*, *regim*, *donan*, *dossis*.

4.ª S'accentuen els temps de verbs que en sa darrera sílaba tenen dues vocals essent la primera *i* o *u*. (1) Exemples: *cambía*, *tornarien*, *traspúa*, *accentúin*.

5.ª Se suprimeixen les *h* que s'acostumen a escriure en molts verbs, com: *instruhir*, *malehir*, *succehir*, *diuhen*, es-cribintse, doncs: *instruir*, *maleir*, *succeir*, *diuen*.

6.ª Se suprimeix la *i* que molts escriuen devant de la *x* en mitj de paraula pera donarli un sò semblant al de la *ch* castellana. Se conserva *ix* al final de paraula. S'escriurá, donchs, *matexa*, *rexa*, *maduxa*, *axella*; *mateix*, *boix*.

D'acort ab aquesta regla, *x* sona després de vocal y en mitj de paraula com fan sonar *ix*, y *ch* sona com *k* fins devant de vocal, axís *chor* sona *kor* o *cor*.

El sò per molts atribuït a la *x* quan va sola després de consonant, es el de *cs*; axís, deu escriures: *fícsa*, *ecsistència*, *ecsemple*.

7.ª S'usaran els articles *el*, *els*, reservantse els *lo*, *los*, que no's rebutjan per dexar d'ésser catalans, en cassos determinats per raó del bon sò o de la rima poètica.

8.ª S'escriuran ab *e* les sílabes finals dels plurals de noms femenis y també les finals del temps plurals de verb no aguts. Exemple: *cistelles*, *prunes*, *fortes*, *dolentes*, *porten*, *tornavem*, *giraveu*, *vindriem*.

9.ª S'escriuen com una sola paraula les compostes de verb y pronòm, de verb y article, de verb, pronòm y arti-

(1) Suplicám en gran manera a aquells de nostres col·laboradors que no adoptin en sos escrits un sistema ben determinat y racional d'escriptura, que procurin adaptarse a les presents recles en els treballs ab que'ns favorexin. En el cas de presentar aquêts un sistema ortogràfic racional a judici d'aquesta Redacció, serán insertats tal com hagin vingut a nostres mans.—*N. de la R.*

(1) Si no hi hagués altres raons de més pes pera establir la present regla, n'hi hauria prou, al nostre entendre, en aquest període de reconstitució gramatical, ab la necessitat de desterrar el mal vici de molts catalans que diuen certs temps de verbs ab accentuació castellana, com *pronúncia*, *cámbia*, en lloch de *pronuncia*, *cambia*.

cle o de verb ab altres partícules. Ecsemples: *tornantse*, *portantlo* (1), *dolguentsen*, *sabentho*, *digali*, *digalshi*, *portánloshi* o *portántelshi*, *entórnatho*.

10.ª No s'usa enlloch la lletra *ç*, ce trencada, escrivintse *s* senzilla o doble en els llocs aont alguns usen aquella.

Aquestes son les recles que, junt ab altres menys generals, seguirá UNIVERSITAT CATALANA en quan a sa ortografia, sense voler indicar ab axò els que la redactám ni que aquestes les tinguèm per les millors ni tampoch les considerèm definitives pera nosaltres matexos.

Junt ab l'ús d'aquestes reteles ortogràfiques, se ficarán potser nostres llegidors en altres diferències gramaticals respecte de molts que conreen la nostra llengua y respecte també de nosaltres matexos fins al present. De tot havèm de parlar en son dia, mes en una cuestió tenim especial interès de ficar nostre criteri, cuestió que no tractám aquí per no cabre en els límits d'aquest article, donchs no afecta tan sols a la escriptura, sinó també a la pronunciació. Es lo referent als finals dels plurals de certs temps dels verbs, en lo que afecta a la manera de conjugar aquèts. Per la raó que acabám d'esposar y per l'interès de la cuestió, be mereix aquesta capítul apart, com pensám dedicarli molt aviat.

EMILI VALLÉS.

Redactor en cap de UNIVERSITAT CATALANA.

BIBLIOGRAFÍA

FAULAS D'ISOP, en vers, traducció directa del grech per *Joseph Alcoverro y Carós*, Doctor en Filosofia y Lletres.

Després de llegir la traducció catalana que de les *Faules d'Isop* ha fet en *Joseph Alcoverro*, un no sab què admirar més: si les belleses y la justesa d'aytal

traducció, o be'ls movils y propòsits que han guiat al traductor al emprendre la tasca de posar en versos catalans les esmentades *Faules*.

Diem axò perque, no posseint nosaltres el grech, no podèm fer comparanses entre'l text original y sa traducció y'ns trovám, en sa consecuenca, privats de fer d'aquesta la crítica que ab gust fariem. Suposèm a en *Alcoverro* en ple domini d'aquella llengua y ab conexements més que suficients pera dur a bon terme la tasca comensada; de aquí que en les *Faules d'Isop* s'hi nota la personalitat exquisida del poeta. Efectivament, la versificació cadenciosa, espontania, donant forma als pensaments que aquelles enclouen, contribueix a ferles més agradoses y a que's llegescan sens cansament de cap mena.

Axò per lo que fa referencia a les *Faules* en sí. D'aquestes, les que més ens han captivat, per la llissoneta ab que acaben, n'hem de remarcar algunes. Sens dupte, *Els bosqueters y l'alzina* es la que en primer lloch mereix ésser esmentada. El pensament que tanca y'l sentit moral que de la matexa se'n dedueix la fan digna de que tots en general, y'ls fills borts de Catalunya en particular, la llegescan repetides voltes y atengan el plany de l'alzina al condolores de que les falques que d'ella'n trauen els bosqueters servescan un jorn pera esberlarla:

La trayció dels estranys es passadora,
la dels matexos fills ja no té igual,

es la sentència, per demés viril, ab que acaba aquesta faula.

En defecte de fer esment de les més notables, sols n'indicarèm quatre més: les que, en nostre criteri, s'han de capir més pera que llur sentit moral produeca el seu efecte.

La mustela que, malgrat ses presumides forses, no po rompre una llima, ve a dirnos que:

Aixís també, exactament,
aquells que al pròxim mossegan,
com més fan y com més bregan,
més hi ressurten perdent.

La cigala y las formigas es un ecsemple de que, val més fer quelcòm de profit mentres altres s'entretenen en no fer res. La cigala, cantant tot l'estiu, es el símbol de la ganduleria, en tant que, les formigues procuren en aquest temps pera l'hivern.

(1) Aquest es un dels cassos que usám *lo* en lloch de *el*, pera evitar el so contrastant ab una costúm con sagrada generalment per l'ús de la pronunciació.

No convé, diu eixa faula,
gandulejar.
Planyeu al que no procura
per l'endemà.

La gossa y'l cavall pot servir molt be de llió als que's guaden de fer bé a llurs consemblants sense que aytal manera d'obrar els costi cap sacrifici. Ja ho diu la faula:

Per les bones accions tenir mérit,
ens han de costar treball:
fer bé sense sacrifici
no val cap habilitat.

Com a exemple final esmentarém tan sols *La canya y l'olivera*. Aquesta, creyentse superior, per sa robustesa, a la canya, boy retrayentli un munt de circumstancies que sols semblen pertanyer a la primera, intenta desafiarla quan, tot d'una, a la empenta d'una ratxada de vent, la olivera es esmicolada mentres res succeïx a la canya que, tot y essent feble, es, emperò, vincladissa. Lo de *La canya y la olivera* passa sovint ab els homes y es per axò que:

No es més fort qui s'oposa als poderosos,
sinó'l que triomfa d'ells ab sa prudencia

Creyém que ab lo precedent n'hi há prou pera judicar lo restant del «*Primer llibre*» que de les *Faules d'Isop* ens a donat a conèixer l'Alcoverro. Y aquí ve lo que havém dit de si era més digne d'admirar la traducció o'ls móvils de la matexa.

La faula es, sens dupte, un dels genres poètics, didàctics, de quin se'n trau (o al menys se'n pot traurer) més profit. Destinat a les petites intelligencies, es digne de aplaudir que un escriptor de la valúia d'en Joseph Alcoverro encaminí'ls seus esforços a formar en la infantesa d'avuy els homes de demà. Y es més digne de lloansa per quant, en les escoles de la nostre terra, particularment en aquelles en que hi domina ja un esperit catalanesh, s'hi fa sentir la necessitat de faules en català. Fins are els que, mitjansant aquest medi instructiu, conreuaven els cervells dels petitets havien d'anar a raure a les edicions castellanes d'en Feliu M.ª Samaniego y d'en Tomás d'Iriarte; d'are en avant les *Faules d'Isop*, traduïdes a nostre parla, pendrán y servarán ab ventatja els llocs que ocupaven les esmentades colleccions forasteres.

No's crega, altrement, que'ls noyets

son els únics a qui s'han de dedicar les *Faules d'Isop*.

¡Quants y quants dels que volen passar per homes de sá criteri y recta honradesa haurien de llegirles y rellegirles!

Aquest doble objectiu que nosaltres assignám a la traducció d'en Joseph Alcoverro fa que'l felicitém de veres y l'encoratjem a seguir pel camí emprés, esperant prompte poder fruir altres llibres, complements del que avuy ha ocupat nostra atenció, en la seguretat de que, com el present, anirán encaminats a omplenar el vuyt que en aquesta literatura ecsisteix a Catalunya.

EUDALT PUIG Y DEULOFEU.

UN CASO DE LOCURA.—*Estudi antropològich-jurídich.*

Ab aquest títol, nostre estimat company, en Tomás Carreras y Artau, ha publicat un opúscul, en el que sintetisa la defensa, que d'una de les parts d'un suposat llitigi, va fer en la classe de Práctica Forense, opúscul en el que ab gran claretat fa un resúm de les modernes teoríes, que pretenen imperar en les diverses branques del Dret.

Presenta aquestes teoríes, en les que's fonamenta com a defensor, pera demanar l'anulació d'un testament, que's suposa otorgat per X, en estat de desequilibri mental, a favor de son nebot A, en perjudici de sa germana B. Pera fonamentar sa defensa, ha tingut en Carreras de fer un acabat estudi en les teoríes que pretenen ecsercir influencia, ja en el Dret Polítich com la del positivisme filosòfich, de Schaffte, Cumplovicz y Carlé, ja en el Dret Penal, com son les de Lombroso, Garófalo, y Terri, fundadors de l'Antropología criminal, ja en lo Internacional, com les de Monicou, y per ultim en el Dret Civil, com son les de Cimbali, Abadane D'Aguanno y altres.

Divideix aquest estudi l'autor, en Introducció doctrinal, aont esposa en un acabat resúm, les precedents teoríes, encarregantse d'esbrinarles y refutarles, segons la veritable filosofia; passa a senyalar la norma del filosoph jurista, descriu els abusos de l'anomenada «Escola Clássica del Dret» y acaba la part de refutació, declarantse antropòlech, però diu, «en el veritable y genuí sentit de la paraula, havent de réstaurar en primer

lloch, el verdader concepte del home, partint, pera edificar el nou edifi antropològich, de la definició de Bonald: «L'home es una intelligència servida per òrgans», y procurant conciliar les ensenyances de la Escola Clàssica del Dret ab la Escola Antropològica».

Dedica la segona part de son estudi en Carreras, a probar la incapacitat mental de X, per medi de quatre acontexaments que's desenrotllen en la vida d'aquest individu, y planteja'ls següents problemes:

—Ecsisteix la herencia biològica ab ses divisions d'herencia física, moral, psicològica y patològica?

—Quín es el valor intensiu y estensiu de la herencia? —Contradiu la herencia les doctrines del esperitualisme?—Desenrotlla tots aquèts problemes ab síntesis gran, citant en son aussili llibres y autors antichs y testimonis de metjes y frenòlechs moderns, y demostra que la explicació del fet biològich-hereditari, no està en pugna ab les doctrines esperitualistes.

Tot axò li serveix d'argument pera demostrar, que ascendents del testador X, havien suferit accessos d'enagenació mental, no essent res impossible, que la incapacitat y accesos de X provinguessin de sos progenitors.

Fa aparèixer a X, en la segona etapa de sa vida, com un escèntrich, en virtut de certs actes que verifica, y explica les classes d'escenricitat. Demostra com X va arribar a ésser un *geni* en música; desenrollant allavors, el concepte del *geni*, ensenya las relacions entre la bojeria y'l *geni*, citant les teories místich-romàntica, y de la degeneració física, junt ab paratjes de renombrats autors, que han definit y parlat del *geni*; distingeix la enagenació intrínseca y estrínseca, en ordre al *geni*, y acaba aquesta part citant cassos práctichs, de grans *genis* en les ciències, lletres y arts, que han sofert accessos de demencia. La precedent doctrina, la aplica al cas d'autos, servintli son desenrotllo, de irrefutable prova en sa defensa y consequent petició d'anulació de testament.

Mes en molts cassos, hi há l'escapatoria de dir, seguint la ley, que tal subjecte, com es en aquest cas X, va otorgar son testament, en un moment clar, y per tant era vàlida sa voluntat. Aquí en Carreras, compenetrat be de la

doctrina jurídica sobre'ls intervalls de raó, aportant cites d'autors que precognisan la *irresponsabilitat total*, negant per tant, tals intervalls, y d'altres, que tot admetentlos, convenen en que essumament difícil, distingir en tals casos la cordura de la demencia, aplica aquèts principis en favor de sa part, y acaba dient que la matexa disposició testamentaria de X, essent un acte *irracional*, es la millor prova de la enagenació mental de dit subjecte, ja que, havent mitjansat bones relacions durant tota sa vida ab sa germana, no's comprèn com dexa'ls bens al seu nebot.

Resumim. En Carreras ha fet aplicació dels principis, que molt be's poden admetre de les modernes teories, a una cuestió civil; ha fet la selecció de lo que, dintre del criteri de la sana raó y moral pot tenir aplicació, y ha rebutjat allò que està en pugna ab els principis de religió y moral; ha fet ab dit opúscul, un trevall digne d'ésser llegit, tant pels de la nostra carrera com pels aficionats a estudis d'aquesta mena, demostrant al mateix temps, qu'ha estudiat a fons les teories que pretenen revolucionar ab principis radicals el camp del Dret; en Carreras, en una paraula, ha guanyat son plet.

Felicitám, donchs, coralment al nostre amic Carreras; y un prech solsament vull dirigirli, y es que no dexi d'agafar sovint la ploma, perque'ls amichs y companys veurèm sempre ab molt gust ses obres.

RAFAEL GAY y DE MONTELLÁ.

Alumne de la Facultat de Dret.

EN L'AGRUPACIO ESCOLAR CATALANISTA «RAMON LLULL»

SESSIÓ DEL DICCIONARI CATALÁ.

Importantíssima fou la sessió celebrada en aquesta Agrupació pera donar a conèixer el projecte de formació del Diccionari de la Llengua Catalana emprès per Mossèn Antoni M.ª Alcover, puig no sols fou gran el nombre d'estudiants que hi acudí, omplint la sala d'actes com poques vegades s'hagi vist tan plena, si nó que foren moltes les personalitats literaries que s'hi associaren, com ho proba que als costats del doctor Rubió y Lluch que presidía, s'hi assegueren Mos-

sèn Grandia, l'mestre en Gay Saber don Joseph Franquesa y Gomis, y'ls senyors Casas Carbó y Massó Torrents.

Obrí la sessió l' president de l'Agrupació, en Jaume Algarra, qui explicà l'objecte de la mateixa. Digué que hi há tres obres pendents de realisació que no poden ésser més simpàtiques als catalanistes en general y als estudiants en particular: la gramàtica catalana, esperant-se are la sortida de la de don Tomás Fortesa; el Diccionari, que's lo que are's tracta de fer; y la cátedra de Literatura Catalana, demanada d'una manera tan entusiasta pel doctor Rubió y Lluch, en el discurs inaugural del present curs acadèmic de nostra Universitat. Prenent peu d'axò, el senyor Algarra, acabá son discurs oferint en nom de l'Agrupació y dels estudiants catalanistas son incondicional apoyo a aquella obra tan necessària y tan útil.

A continuació nostre apreciat amic y col·laborador en Joan Vallés y Pujals dona a conèixer el projecte del doctor Alcover, comensant per llegir els dos hermosos capítuls de la *Lletra de convit* en que s'esposa la necessitat del Diccionari y lo que'l meteix deu comprendre, o sia totes les diferents branques y varietats del català. Esposá després els dos grans camps en que s'ha dividit la feyna: el dels *monuments escrits*, que ha de contenir totes les paraules contingudes en els llibres qu'en català s'han publicat desde que dita llengua ecsisteix, y el del *llenguatge vivent*, que ha de contenir totes les paraules de totes les varietats, no sols regionals sinó comarcals y de poble, de la parla catalana actual. Aquest es el camp més vast y, per tant, s'han separat dins d'ell diferents grupos subdividits en seccions que arriban al nombre de 583. Pera trevallar ab fruyt, donchs, cal agafar una secció o part constitutiva de la metexa y agotar la matèria, per lo qual es molt pràctic el sistema proposat pel distingit literat mallorquí don Pere de A. Penya, d'indicar dins del ofici, carrera, art, etc., que's trii, totes les branques que conté, les persones que hi intervenen, les primeres matèries que s'empleen, els instruments, eynes y màquines, els noms dels productes, els dels desperdits y'ls dels punts ahont se guarden, s'obtenen y s'amagatzemen, etc. Tot seguit esposá com deuen ferse les cèdules, posant alguns ecsemples pràctichs, trets de

la Crònica d'en Muntaner y del llenguatge parlat, que feren veure clar tot lo que en elles s'ha de consignar, no sols pera donar idea ecsacta de cada una de les paraules, sinó també pera que'l trevall que's fassi porti la menor feyna possible als que després tindran d'aplegar tots els materials y formar el verdader Diccionari. Recomaná a tots que procuressin al col·laborar en la obra indicada aplegar els noms, no sols de les indústries, arts, careres, oficis, etc., especials de cada comarca (per ecsemple: fabricació de taps al Ampurdá, de barretines y garibaldines a Olot, de panyos a Tarrassa, conreu de garrofes a la Costa, de la vinya al Panadès,) sinó també consignar els noms especials que les coses comunes tenen en els diferents pobles y enconrades (per ecsemple: *vremar*, *vermar* y *reimar*; *canti* y *satrot*; *flochs*, *encenalls* y *tafetans*) y procurar, sobré tot els estudiants, formar el llenguatge científic que's conté en sa major part en les obres dels escriptors catalans de la Edat mitjana. Acabá sa explicació recomenant a tots sos companys que's prenguessin ab verdader interès la formació d'aquest Diccionari, obra que deu portarse a cap pera desagrar a nostra llengua de les ofenses y ferides que se li han fet durant els últims sicles, y pera que'l dia en que ella torni a ésser la única que parlèm en totes les manifestacions de nostra vida, trovarèm ja en el Diccionari tots els termes necessaris. Llarchs aplaudiments coronaren el parlament d'en Vallés y Pujals.

Mossèn Grandia explicá lo molt convenient que fora qu'en les cèdules aont s'hi consignin les paraules s'hi posés també la etimologia de les matèxes, etimologia que no deu buscarse en cap de les llengües actualment parlades, ni en el llatí, ni en el grech, sinó en l'hebreu, mare verdadera, segons ell, de totes les llengües. Prenent peu d'axò, presentá alguns ecsemples ab que demostrá les successives transformacions que les arrels d'aquella han tingut fins arribar a les actuals paraules de les llengües modernes. Per fi, parlant del Diccionari, digué que seria d'una utilitat grandíssima posseir, costés lo que costés, el gran nombre de trevalls que l'Aguiló havia fet; y acabá son parlament, que fou molt aplaudit, recomenant a tothom que's prengüés ab interès tot lo relatiu a nostra llengua.

Parlá després el senyor Casas Carbó

ponderant la importància immensa del Diccionari y la dels materials que pera la formació del mateix dexà al morir el benemèrit don Marià Aguiló, materials que'l fill d'aquest publicarà aviat, fent aixís un gran servey a les lletres patries y sobretot al Diccionari. Digué que cal buscar la llengua pura en els recons de montanya ahont encare no hi ha arribat la influència forastera que ha corromput la parla de les ciutats, però que pera fer parlar als vellets d'aquells pobles no convé preguntàlshi el nom qu'ells donan a cada cosa, puig allavors rezelen y, creguent que se'n burlen, no volen contestar; lo millor es entaular conversa ab ells y quedar-se no sols les paraules que agradin sinó també les frases que les continguin. Per fi y relacionantho ab la obra del Diccionari, donà a conèixer la novella «Societat d'estudi y propaganda de la Llengua Catalana», de la que n'es president el doctor Rubió y Lluch y que te per objecte establir escoles catalanes, publicar tots els llibres necessaris pera les matexes, y publicar ademés traduccions de les millors obres estrangeres. El parlament del senyor Casas fou també molt aplaudit.

Clogué la sessió'l doctor Rubió y Lluch ab un hermós discurs ple de brillants conceptes dedicats a enaltir la llengua catalana, la que, més aviat que tothom creu, tornarà a ésser sobirana de Catalunya. Tenint en còmpte axó, digué, ja's pot comprendre la imprescindible necessitat que hi há del Diccionari, per medi del que conseguirem unificar les diferents varietats que del català ecsistexen, tornant a tenir la unitat llingüística, base de la unitat nacional, barrera que més separa a un poble dels altres y que tan forta feu a Catalunya en els temps hermosos de sa vida independent, fins al punt de que's fa impossible distingir els documents si eren escrits a Catalunya o a Valencia o a Mallorca o a Provensa, y esmentant el cas de quan a ell li presentaren a Grecia els capítuls en que consta la sumissió de la ciutat d'Atenas a Catalunya cregué veritablement trovar-se davant d'un document escrit en el cor de nostra Patria. Pera acabar recomenà que apleguessim tots els materials que fos possible trovar, que'ls reunissim, comparessim y depuressim y que'l català tornaria a ésser, com fou en altre temps, y com diu en Muntaner en sa Crònica, l

pus bell catalanesch del món. Els conceptes del discurs del doctor Rubió tan eloquentment esposats, foren aplaudits per la concurrència, axecantse la sessió en mitj del major entusiasme.

NOVES

Havèm rebut el *Bulletí de la Lliga regionalista* de Girona, ab el que dexèm establert el cambi.

Se trova malalt de gravetat, nostre sabi catedràtic y eminent filòlech, el doctor Joseph Balari y Jovany, a qui desitjem un prompte restabliment.

El Consell general del «Centre Escolar Catalanista» ha quedat constituït en la forma següent:

Comissió ecsecutiva.—Don Faustí Planelles, president; don Francesch Ferrando y Estapá, vis-president primer; don Joan Banús y Moreu, vis-president segon; don Joan Miró, secretari primer; don Guillelm Escrivá y Pagés, secretari segon.

Comissió administrativa.—Don Lluís Suñé y Medán, tresorer; don Francesch Ferrer y Roda, secretari-comptador; don Eudalt Puig y Deulofeu, bibliotecari.

Secció de Medecina.—Don Eudalt Puig y Deulofeu, president; don Lluís Suñé y Medán, vis-president; don Salvador Ventosa y Roig, secretari.

Secció de Dret y Filosofia y Lletres.—Don Jaume Serra y Hunter, president; don Jaume Almeda, vis-president; don Francesch Ferrer y Roda, secretari.

Secció de Farmacia.—Don Esteve Salabert, president; don Ramón Valeta, vis-president; don Joaquím Masvidal y Coll, secretari.

Secció de Ciències, Carreres Especials y Belles Arts.—Don Joaquím Sans y Oliveras, president; don Joan Vía y Freixas, vis-president; don Martí Piera, secretari.

En el Consell general celebrat el disapte, día 26 d'Octubre, per l'Agrupació Escolar Catalanista «Ramón Llull» resultà elegida pera ecsercir durant l'actual curs acadèmic de 1901-1902 la següent Junta Directiva: President, Jaume Algarra y Postius; Vis-president, Joaquím Borralleras; Tresorer, Lluís Campins; Vocal-president per les Facultats de

Dret y Filosofía y Lletres, Rafel Gay y de Montellá; per la de Ciències y Carres especials, Jaume Rosich; per la Facultat de Farmacia, Lluís Font, y per la de Medicina, Joan Ventura. Secretari, Nicanor Trías; Subsecretari, Albert de Genover.

Per haverse encarregat el doctor don Eduart Alcover de la càtedra de Física General, pera la que ha sigut nomenat per real decret, ha deixat d'ecsercirla don Manel Riquelme, qui la desempeñava interinament y qui fou fortament ovacionat al despedirse de sos dexebls. L'esmentat senyor Riquelme ha passat a desempeñar la secció de la càtedra de Química General que estava a càrrech del degà de la Facultat de Ciències, don Eugeni Mascareñas y Hernández.

Per considerarlo d'interès al mateix temps de justíssima expressió d'afecte envers el sabi doctor Mascareñas, copièm a continuació el comunicat que ha sigut dirigit als directors d'alguns diaris d'aquesta ciutat.

«Molt senyor nostre: Els alumnes de la primera secció de Química General de la Facultat de Ciències de la Universitat de Barcelona se dirigexen a vostè pera que's servexi insertar en el periòdich de sa digna representació les següents ratlles que, per referirse a la personalitat a qui son dirigides, creyèm que son dignes d'aytal distinció, a-més de que quedarán altament agraits els qui a vostè's dirigexen.

«Nostre objecte es, donchs, fer constar el sentiment ab que fou acullida la notícia de que per veu pública'ns enterarem referent a que nostre benvolgut catedràtich de Química General, el doctor don Eugeni Mascareñas dexaria dita càtedra, notícia confirmada avuy per ell mateix ab les carinyoses frases que s'ha dignat dirigir-nos avans de dexarnos. Ab un discurs resumit en paraules y ple de matèria ha fet la historia de son pas per dita càtedra, historia altament honrosa tant pera ell, que tan dignament ha representat la càtedra, com per la conducta de sos alumnes segons ell mateix ha manifestat. En dit discurs ha usat un llenguatge tan penetrant que s'internava en lo més íntim de nostres cors, contribuint cada vegada més a farnos sentir el condol que per sa sortida esperimentèm.

«Si be es gran nostre sentiment, reco-

nexèm en cambi motiu suficient pera no seguir desempeñant dita càtedra, ja que ho feya voluntariament y sols ab caràcter interí pera suplir el vuyt dexat per son antecessor, el senyor don Ramón Luanco.

«Desempenya en l'actualitat el senyor Mascareñas res menys que tres càtedres: la de Química Inorgànica obtinguda per oposicions, la d'Análisis Químich y la de Química general, y lo que es més, ab retribució sols de la primera.

«Un excès d'amor a la ensenyansa l'havía convertit en esclau de la matèria y feya minvar sa delicada salut.

«Gran, repetím, es el nostre sentiment, y lo que més sentím encare es no tenir paraules suficients pera fer parlar nostres cors, que de parlar tal com sentím creyèm fariem conèixer més y més el carinyo que professèm al may prou ensalsat y esclarescut catedràtich, el senyor don Eugeni Mascareñas.

«Si aquestes paraules satisfán al humil caràcter de dit catedràtich, quedarán lo grats els desitjos del que fins are havien sigut sos dexebls.

«Y al mateix temps que'ns despedím donant un carinyós adeu al catedràtich que surt, donèm la benvinguda al nou catedràtich de la matèria, lo qui fins are havía desempeñat ab gran zel la càtedra de Física General d'aquesta Universitat, el senyor don Manel Riquelme.—*Els alumnes de la 1.ª secció de Química General.*

«Barcelona, 9 de Novembre de 1901.»

La idea de la institució d'una Càtedra de Literatura catalana no sols ha sigut ben rebuda dintre de Catalunya, sinó per les més altes personalitats científiques d'Espanya. Además d'en Menéndez Pelayo, quina opinió en aquest punt es ben coneguda per tenirla estampada en moltes de ses produccions, el doctor Menéndez Pidal, catedràtich de Literatura en la Universitat Central, el doctor Lluís Rodríguez Miguel, catedràtich de Literatura en la Universitat de Salamanca y fins el Rector de aqueixa l'Excelentíssim doctor don Miquel d'Unamuno, en les lletres que han endressat al doctor Rubió y Lluch felicitantlo per son magistral discurs inaugural, l'encoratjen pera que seguxi trevallant pel hermós ideal de les càtedres de literatures regionals ensemps

que li oferexen son decidit concurs. Un altre dia parlarem més detallat d'aquest assumpto.

Vegin nostres llegidors la protesta del «Centre escolar catalanista» ab ocasió d'un insult dirigit a la nostra llengua.

«El Centre Escolar Catalanista, que va ésser fundat ab el noble fi de trevallar pera la reivindicació dels drets de Catalunya, no podia ni devia patir en silenci l'agravi que feren a nostra benvolguda llengua alguns forasters que s'atreverien a censurar, en forma que diu molt poch a favor de sa tan anomenada hidalguia, qu'aquesta parla per tants sabis glorificada s'usés en una de les classes practiques d'aquesta Facultat de Medicina; per lo tant ferit en lo més fondo de son sentiment, protesta energicament de tan descortès conducta que deu ésser reprobada per tots aquells que sentin encare dintre son cor una mica d'amor pera nostra patria.

Barcelona, 6 de Novembre de 1901.—Per acort del Consell General.—El President, *Faustí Planells*.—El Secretari, *Joan Miró*»

Felicitám al vis-rector d'aquesta Universitat, el doctor don Joaquim Bonet y Amigó, per la distinció de que acaba d'ésser objecte per part del Govern, concedintli'l titol de baró, al mateix temps que per la elecció de senador per la Universitat de Barcelona, en ell recayguda.

La matrícula oficial en aquesta Universitat en el present curs, dona'l resultat següent: Facultat de Filosofia y Lletres, 96 alumnes; Dret, 302; Ciencies, 802; Medicina, 536; Farmacia, 307.—Total, 2.043 alumnes.

En el passat curs fou la següent: Filosofia y Lletres, 83; Dret, 270; Ciencies, 604; Medicina, 460; Farmacia, 225.—Total, 1.642.

Aument d'aquest any, ab relació al anterior, 401 alumnes oficials.

En l'Institut general y tècnich s'han matriculat aquest curs com alumnes oficials, 778, constituint 3.238 inscripcions, y en el passat 496, que formaren 1.642

inscripcions. Aument d'aquest any, 282 alumnes oficials.

Ademés s'han matriculat en dit centre, pera assistir a les classes nocturnes, 84 obrers, constituint 137 inscripcions.

Ha sigut enviat pel «Centre escolar catalanista» al doctor don Bartomeu Robert el document que a continuació copiam:

«El Consell General del *Centre Escolar Catalanista* ha sabut ab gran satisfacció l'acte desinteressat y noble que Vos reliseu al continuar desempenyant vostra càtedra ab tot y estar investit del càrrech de diputat y de no disfrutar per tal causa retribució de cap mena del Estat.

Y desitjant correspondre degudament al senyalat favor que ab tal resolució prestáu a la Ciencia, quin estudi constitueix un dels objectes a que aspira aquest Centre, y a la classe escolar, de la que n'es en gran part representant, va acordar en sessió del dia 16 del que som, fer constar en acta son sencer y perdurable agraiment com a prova de lo molt que aprecia tan lloable conducta.

Lo que tenim l'honor de comunicarvos en nom del espressat Consell.

Visquèn molts anys.

Barcelona 22 d'Octubre de 1901.—Per acort del Consell General.—El President, *Faustí Planells*.—El Secretari, *Joan Miró*.

Al senyor Catedràtich de la Facultat de Medicina, doctor don Bartomeu Robert.»

Responent a la felicitació del «Centre escolar catalanista», aquesta entitat ha rebut la següent comunicació del doctor Robert:

«Ha sigut pera mi molt honrós rebre la afectuosíssima comunicació del Centre Escolar Catalanista fent l'elogi de la meua conducta respecte de continuar desempenyant la càtedra de Clínica Mèdica, malgrat la excedencia imposada per les lleys centralistes als catedràtichs de províncies. Però, en veritat, no'm crech merexedor de cap aplauso, per quant no faig més que donar compliment a un dever moral que está sempre per sobre de la llei escrita. Fill del trevall, visch pel trevall y puch assegurar al Centre Escolar que cap satisfacció sent el meu cor comparable a la que experimento quan

me poso en contacte dels meus dexeblés pera donárloshi el fruyt de ma pobra experiència personal.

«Repetesch a tots el meu coral agraiment, y vejin sempre en mi els socis del Centre al més entussiasste defensor dels seus propòsits.

«Viscan molts anys!—Barcelona 5 de Novembre de 1901. — *Bartomeu Robert*.

«Senyor President del Centre Escolar Catalanista.»

La redacció d'UNIVERSITAT CATALANA devant de les calumnies dirigides al professor de la Facultat de Medecina, doctor don Bartomeu Robert, posant en dupte sa personalitat científica, s'adhereix a les protestes que contra l'indignitat d'aytals calumnies s'han estampat en diferents diaris de Barcelona, especialment a la formulada per gran nombre de socis del «Institut Mèdich-Farmacèutich».

El día 26 del passat Octubre se reuniren en el local de l'Associació Democràtica Catalanista «Lo Somatén» bon nombre d'estudiants de les diverses Facultats, pera tractar de difundir els coneixements científichs entre la classe obrera. El doctor Geroni Estrany, president de «Lo Somatén» exposà l'objecte pera'l que'ls havia convocat, y després d'atinades observacions presentà un plan complert de les assignatures que s'haurien d'ensenyar en cas de poderse instituir una veritable *Universitat Popular*, tal com ecsistexen al estranger y quina organisió ja conexen nostres llegidors pels dos articles que sobre aquesta mena de institucions, s'han publicat darrerament en nostre Butlletí. Feren us de la paraula el doctor Gil Saltor, catedràtich d'aquesta Universitat y en nom de la «Agrupació protectora de la ensenyansa catalana»; el conegut publicista y advocat senyor Monegal y'ls estudiants senyors Algarra, Banús, Moragas, Planells y Triás. Com que's tractava de comensar no més, de posar la primera pedra de lo que demà pot ésser una «Universitat Extensió», se quedá en que de moment se donguessin en les matexes societats obreres les ensenyanses més pràctiques, especialment les del ram de les físich-matemàtiques y químiques. Alguns dels concurrents tot seguit se varen inscriure

pera donar els cursos avans dits, y's va acordar que'ls que en endevant volguesin contribuir a tan regeneradora obra podrien apuntarse en el «Centre Escolar Catalanista.»

Aquèts cursos gratuits serán breus, de quatre o cinch mesos, y les classes tindrán lloch desde les sis en amunt del vespre.

Havèm rebut los llibres següents:

La poesia y sus formas artísticas. Conferencies donades ab aquest titul en el saló doctoral de la Universitat de Barcelona, pel doctor Garriga y Nogués.

Gramática catalana-Grafia elemental, per Joseph Poal y Jofresa. Forma un tomo de 126 pàgines elegantment imprès a la impremta de San Joseph de Manresa, y en el que son autor esposa son criteri particular sobre la manera d'escriure la nostra parla.

El capvespre dels deus, llibret de la darrera part de la tetralogia de Ricart Wagner *L'anell del Nibelung*, traduït al català per Geroni Zanné y Antoni Ribera, publicat per l'«Associació wagneriana» e imprès a ca'n Giró.

Havèm tingut el gust d'assistir a les conferencies donades per la «Associació wagneriana» pera donar a conèixer la darrera part de la grandiosa tetralogia de Wagner *L'anell del Nibelung*, coincidint ab ses representacions en el gran Teatre del Liceu. En les esmentades conferencies, a les que hi ha assistit una gran munió de socis, en Salvador Vilaregut ha anat llegint per quadros la lletra del poema *El capvespre dels deus* (*Götterdämmerung*), traduïda al català; el senyor Pena ha fet l'anàlisis del fragment corresponent, essent aquest ecsecutat al piano pel mestre Ribera, director artístich de la novella Associació. Tots han sigut sempre molt aplaudits.

Al tancar el present nombre, y faltantnos per tant, temps y espay pera fer altra cosa que no siga donar la noticia a seques, sabèm que acaba d'ésser nomenat pel Govern, rector de la Universitat de Barcelona, el doctor Rodríguez Mèndez.

Fidel Giró, impressor.—València, 311, Barcelona.